

ЗАКОН
за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2016 г.

Чл. 1. /1/ Приема консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване по приходите и трансферите на обща сума **10 046 408,4 хил. лв.**, както следва:

ПОКАЗАТЕЛИ	Сума (хил. лв.)
I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	10 046 408,4
1. Осигурителни приходи	4 969 506,3
1.1. Осигурителни вноски	4 969 506,3
2. Неданъчни приходи	12 080,0
2.1. Приходи и доходи от собственост	6 605,0
2.2. Глоби, санкции и наказателни лихви	5 200,0
2.3. Други приходи	275,0
3. Внесени ДДС и други данъци върху продажбите	-1 065,0
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	346 638,7
5. Получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства	4 719 248,4

/2/ Приема консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване по разходите и трансферите на обща сума **10 044 319,4 хил. лв.** както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	10 044 319,4
1. Разходи	10 037 169,4
1.1. Пенсии	8 742 304,1
1.1.1. Пенсии за сметка на държавното обществено осигуряване	8 356 317,0
1.1.2. Пенсии за сметка на държавния бюджет	343 683,0
1.1.3. Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	1 500,0
1.1.4. Издръжка (пощенска такса и ДДС и други финансови услуги)	40 804,1
1.2. Социални помощи и обезщетения	1 223 456,5
1.3. Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	71 330,5
1.3.1. Разходи за персонал	49 389,6
1.3.2. Издръжка	15 197,4
1.3.3. Платени данъци, такси и административни санкции	550,0
1.3.4. Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	106,0
1.3.5. Капиталови разходи	6 087,5
1.4. Отбрана и сигурност	75,0
1.5. Разходи за лихви	3,3
1.5.1. Разходи за лихви по заеми от банки и други финансови институции от чужбина	3,3
1.5.2. Други разходи за лихви към местни лица	-
2. Предоставени трансфери	7 150,0
2.1. На Министерството на труда и социалната политика за Агенцията за социално подпомагане, съгласно чл.11, ал.1, т. 2, буква"в", чл.12, ал. 1,т. 4 и чл.13 ,ал. 1, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване	3 150,0
2.2. На Министерството на труда и социалната политика за фонд "Условия на труд"	4 000,0
2.2.1. Мероприятия за предотвратяване на трудовите злоупотреки и професионалните болести, съгласно чл. 24, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване	3 000,0
2.2.2. За диагностика на професионалните болести, съгласно чл. 24, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване	1 000,0

/3/ Приема дефицит /излишък/ и финансиране по бюджета на **Държавното обществено осигуряване**, както следва:

ДЕФИЦИТ /-/ , ИЗЛИШЪК /+/ ФИНАНСИРАНЕ	2 089,0
Погашения по дългосрочни заеми от банки и финансови институции от чужбина /-/ Наличност в края на периода	-2 089,0
	0

Чл. 2. /1/ Приема бюджета на фонд "Пенсии" по приходите и трансферите на обща сума

3 337 019,8 хил. лв., както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	3 337 019,8
1. Осигурителни приходи	3 336 369,7
1.1. Осигурителни вноски	3 336 369,7
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	650,1

/2/ Приема бюджета на фонд "Пенсии" по разходите и трансферите на обща сума 7 692 616,7 хил. лв.,

както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	7 692 616,7
1. Разходи	7 692 616,7
1.1. Пенсии	7 692 057,5
1.1.1. Пенсии за сметка на държавното обществено осигуряване	7 654 959,9
1.1.3. Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	1 500,0
1.1.4. Издръжка (пощенска такса и ДДС и други финансови услуги)	35 597,6
1.2. Социални помощи и обезщетения	559,2

/3/ Приема дефицит /излишък/ по бюджета на фонд "Пенсии", както следва:

ДЕФИЦИТ /-, ИЗЛИШЪК +/-	-4 355 596,9
--------------------------------	---------------------

Чл. 3. /1/ Приема бюджета на фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" по приходите и трансферите на обща сума

459 225,7 хил. лв., както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	459 225,7
1. Осигурителни приходи	459 225,7
1.1. Осигурителни вноски	459 225,7

/2/ Приема бюджета на фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" по разходите и трансферите на обща сума

663 201,2 хил. лв., както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	663 201,2
1. Разходи	663 201,2
1.1. Пенсии	663 196,2
1.1.1. Пенсии за сметка на държавното обществено осигуряване	660 093,4
1.1.4. Издръжка (пощенска такса и ДДС и други финансови услуги)	3 102,8
1.2. Социални помощи и обезщетения	5,0

/3/ Приема дефицит /излишък/ по бюджета на фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", както следва:

ДЕФИЦИТ /-, ИЗЛИШЪК +/-	-203 975,5
--------------------------------	-------------------

Чл. 4. /1/ Приема бюджета на фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност"

по приходите и трансферите на обща сума 345 588,6 хил. лв., както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	345 588,6
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	345 588,6

/2/ Приема разходи и трансфери /субсидии, вноски/ между държавния бюджет и бюджета на фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" на обща сума 345 598,8 хил. лв., както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	345 598,8
1. Разходи	345 598,8
1.1. Пенсии	345 588,6
1.1.2. Пенсии за сметка на държавния бюджет	343 683,0
1.1.4. Издръжка (пощенска такса и ДДС и други финансови услуги)	1 905,6
1.2. Социални помощи и обезщетения	10,2

/3/ Приема дефицит /излишък/ по бюджета на фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност", както следва:

ДЕФИЦИТ /-, ИЗЛИШЪК +/-	-10,2
--------------------------------	--------------

Чл. 5. /1/ Приема бюджета на фонд "Трудова злополука и професионална болест"

по приходите и трансферите на обща сума **149 788,5 хил. лв.**, както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	149 788,5
1. Осигурителни приходи	149 788,5
1.1. Осигурителни вноски	149 788,5

/2/ Приема бюджета на фонд "Трудова злополука и професионална болест"

по разходите и трансферите на обща сума **54 144,9 хил. лв.**, както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	54 144,9
1. Разходи	49 794,9
1.1. Пенсии	41 461,8
1.1.1. Пенсии за сметка на държавното обществено осигуряване	41 263,7
1.1.4. Издръжка (пощенска такса и ДДС и други финансови услуги)	198,1
1.2. Социални помощи и обезщетения	8 333,1
2. Предоставени трансфери	4 350,0
2.1. На Министерството на труда и социалната политика за Агенцията за социално подпомагане, съгласно чл.24, т. 5 от Кодекса за социално осигуряване	350,0
2.2. На Министерството на труда и социалната политика за фонд "Условия на труд"	4 000,0
2.2.1. Мероприятия за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести, съгласно чл. 24, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване	3 000,0
2.2.2. За диагностика на професионалните болести, съгласно чл. 24, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване	1 000,0

/3/ Приема дефицит /излишък/ по бюджета на фонд "Трудова злополука и професионална болест",

както следва:

ДЕФИЦИТ /-, ИЗЛИШЪК +/-	95 643,6
--------------------------------	-----------------

Чл. 6. /1/ Приема бюджета на фонд "Общо заболяване и майчинство"

по приходите и трансферите на обща сума **802 620,8 хил. лв.**, както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	802 620,8
1. Осигурителни приходи	802 620,8
1.1. Осигурителни вноски	802 620,8

/2/ Приема бюджета на фонд "Общо заболяване и майчинство"

по разходите и трансферите на обща сума **892 596,9 хил. лв.**, както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	892 596,9
1. Разходи	889 796,9
1.2. Социални помощи и обезщетения	889 796,9
2. Предоставени трансфери	2 800,0
2.1. На Министерството на труда и социалната политика за Агенцията за социално подпомагане, съгласно чл. 26, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване	2 800,0

/3/ Приема дефицит/ излишък/ по бюджета на фонд "Общо заболяване и майчинство",
както следва:

ДЕФИЦИТ /-/, ИЗЛИШЪК +/-	-89 976,1
---------------------------------	------------------

Чл. 7. /1/ Приема бюджета на фонд "Безработица" по приходите и трансферите
на обща сума **221 901,6 хил. лв.**, както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	221 901,6
1. Осигурителни приходи	221 501,6
1.1. Осигурителни вноски	221 501,6
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	400,0

/2/ Приема бюджета на фонд "Безработица" по разходите и трансферите
на обща сума **324 752,1 хил. лв.**, както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	324 752,1
1. Разходи	324 752,1
1.2. Социални помощи и обезщетения	324 752,1

/3/ Приема дефицит/ излишък/ по бюджета на фонд "Безработица",
както следва:

ДЕФИЦИТ /-/, ИЗЛИШЪК +/-	-102 850,5
---------------------------------	-------------------

Чл. 8. /1/ Приема бюджета на Националния осигурителен институт по
приходите и трансферите на обща сума **4 730 263,4 хил. лв.**, както следва:

I. ПРИХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	4 730 263,4
2. Неданъчни приходи	12 080,0
2.1. Приходи и доходи от собственост	6 605,0
2.2. Глоби, санкции и наказателни лихви	5 200,0
2.3. Други приходи	275,0
3. Внесени ДДС и други данъци върху продажбите	-1 065,0
5. Получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства	4 719 248,4

/2/ Приема бюджета на Националния осигурителен институт по разходите
и трансферите на обща сума **71 408,8 хил. лв.**, както следва:

I. РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ - ВСИЧКО	71 408,8
1. Разходи	71 408,8
1.3. Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	71 330,5
1.3.1. Разходи за персонал	49 389,6
1.3.2. Издръжка	15 197,4
1.3.3. Платени данъци, такси и административни санкции	550,0
1.3.4. Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	106,0
1.3.5. Капиталови разходи	6 087,5
1.4. Отбрана и сигурност	75,0
1.5. Разходи за лихви	3,3
1.5.1. Разходи за лихви по заеми от банки и други финансови институции от чужбина	3,3
1.5.2. Други разходи за лихви към местни лица	-

/3/ Приема дефицит /излишък/ и финансиране по бюджета на **Националния осигурителен институт**,
както следва:

ДЕФИЦИТ /-/, ИЗЛИШЪК +/-	4 658 854,6
РАЗДЕЛ IV. ФИНАНСИРАНЕ	-4 658 854,6
Погашения по дългосрочни заеми от банки и финансови институции от чужбина /-/ Наличност в края на периода	-2 089,0 4 656 765,6

Чл. 9. (1) Определят се следните размери на месечния осигурителен доход за 2016 г.:

1. минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година по основни икономически дейности и квалификационни групи професии съгласно приложение № 1;

2. минимални месечни размери на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия им доход за 2014 г. като самоосигуряващи се лица:

а) до 5400 лв. - 420 лв.;

б) от 5400,01 до 6500 лв. - 450 лв.;

в) от 6500,01 лв. до 7500 лв. - 500 лв.;

г) над 7500 лв. - 550 лв.;

3. минимален месечен размер на осигурителния доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители - 330 лв.;

4. максимален месечен размер на осигурителния доход - 2600 лв.

(2) Минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не са упражнявали дейност през 2014 г., както и за започналите дейност през 2015 и 2016 г., е 420 лв.

(3) За лицата извън посочените в чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, за които осигурителният доход за социално и/или здравно осигуряване е обвързан с минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, се взема предвид доходът по ал. 1, т. 2, буква "а".

Чл. 10. Определя се следният минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване за 2016 г.:

1. от 1 януари до 30 юни – 157,44 лв.;

2. от 1 юли до 31 декември – 161,38 лв.

Чл. 11. Определя се дневен минимален размер на обезщетението за безработица за 2016 г. - 7,20 лв.

Чл. 12. Определя се размер на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал. 1 и 2 от Кодекса за социално осигуряване за 2016 г. - 340 лв.

Чл. 13. Определя се размер на еднократната помощ по чл. 13г от Кодекса за социално осигуряване при смърт на осигурено лице за 2016 г. - 540 лв.

Чл. 14. Определя се размерът на осигурителната вноската за фонд "Трудова злополука и професионална болест" по групи основни икономически дейности за 2016 г. съгласно приложение № 2.

Чл. 15. (1) За 2016 г. не се внасят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите".

(2) Определя се максимален размер на гарантираните вземания по чл. 22, ал. 2 и чл. 23, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя за 2016 г. - 1200 лв.

(3) Определя се за приход в бюджета на Националния осигурителен институт 1,5 на сто от приходите на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите" - за дейностите по чл. 13 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

(4) Приема бюджета на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите" съгласно приложение № 3.

Чл. 16. Приема бюджета на Учителския пенсионен фонд за 2016 г. съгласно приложение № 4.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Надзорният съвет по предложение на управителя на Националния осигурителен институт (НОИ) одобрява необходимите промени по отделни параграфи на разходите, без да се превишава общият им размер, одобрен с този закон, като това не се отнася за сумите за сметка на

държавния бюджет, както и за разходи, извършвани от НОИ по силата на други нормативни актове и проекти извън Кодекса за социално осигуряване, които се финансират с трансфери, непредвидени в този закон, и които не водят до влошаване на баланса на държавното обществено осигуряване. Тези разходи се отчитат в бюджета на НОИ и с тях могат да бъдат превишени разходите по бюджета на НОИ.

(2) Паричните помощи за профилактика и рехабилитация, превеждани на бюджетните организации от бюджета на ДОО, се отчитат като трансфери.

§ 2. За 2016 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.

§ 3. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г.; бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 45 от 2011 г.; изм., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г.; изм. и доп., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г., бр. 12, 14, 22, 54, 61 и 79 от 2015 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 6 ал. 9, изречение трето думите „определения с влязъл в сила ревизионен акт по“ се заменят с „установения от органа по приходите по реда и условията на“, а думата „съответната“ се заличава.

2. В чл. 9, ал. 1, т. 4 думите „дължимите осигурителни вноски от самоосигуряващите се лица и от лицата по чл. 4а, ал. 1“ се заменят с „дължимите осигурителни вноски от самоосигуряващите се лица, включително вноските по чл. 6, ал. 9 и дължимите осигурителни вноски от лицата по чл. 4а, ал. 1“.

3. В чл. 13в, ал. 3 думите „и не са осигурени“ се заличават.

4. В чл. 20, ал. 2, т. 1 след думите „фонд „Пенсии“ се добавя „фонд „Пенсии за лицата по чл. 69““.

5. В чл. 22б се създава т. 3:

„3. помощи за профилактика и рехабилитация.“

6. В чл. 40а:

а) в заглавието след думата „документи“ се добавя „и данни“;

б) в основния текст след думата „Документите“ се добавя „и данните“;

в) в т. 1 и т. 2 думите „15-о число“ се заменят с „10-о число“.

7. В чл. 48, ал. 2 думите „18-те календарни месеца“ се заменят с „24-те календарни месеца“, а думите „18 месеца“ се заменят с „24 месеца“.

8. В чл. 48б:

а) в заглавието след думата „документи“ се добавя „и данни“;

б) след думата „документите“ се добавя „и данните“, а думите „15-о число“ се заменят с „10-о число“.

9. В чл. 52б:

а) в заглавието след думата „документи“ се добавя „и данни“;

б) след думата „документите“ се добавя „и данните“, а думите „15-о число“ се заменят с „10-о число“.

10. В чл. 54а, ал. 1 т. 2 се изменя така:

„2. не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България, или пенсия за старост в друга държава, или не получават пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а, или професионална пенсия по чл. 168“.

11. В чл. 54г, ал. 4 след думата „разпореждане“ се добавя „производството по отпускането или“.

12. В чл. 54д, ал. 1, т. 3 се изменя така:

„3. придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България, или пенсия за старост в друга държава, или при отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а, или на професионална пенсия по чл. 168“;

13. В чл. 54е:

а) в ал. 3 думите „или пенсия за ранно пенсиониране в Република България, или пенсия за старост в друга държава“ се заменят с „в Република България, или пенсия за старост в друга държава, пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а, или професионална пенсия по чл. 168“;

б) в ал. 4 след думата „институт“ се добавя „или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението“.

14. В чл. 77 цифрата „6“ се заменя с цифрата „8“.

15. В основния текст на чл. 79, ал.1 цифрата „6“ се заменя с цифрата „8“.

16. В чл. 90а се създава нова ал. 3:

“(3) Социална пенсия за инвалидност не се отпуска на лица, които получават или имат право на друг вид пенсия, включително пенсия, отпусната от друга държава.”.

17. В чл. 101, ал. 1, т. 4а след думите „с друг вид пенсия“ се поставя запетая и се добавя „включително пенсия, отпусната в друга държава.“.

18. в чл. 110, ал. 3 след думата „институт“ се добавя „или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението“.

19. В чл. 117, ал. 2 думата “тримесечен” се заменя с “двумесечен”.

20. В § 1, ал. 1 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

а) в т. 4 след думите “фонд “Пенсии”,” се добавя “фонд “Пенсии за лицата по чл. 69””;

б) в т. 7 думите „т. 5” се заменят с „т. 6”.

в) в т. 11 след думите „ чл. 69а” се поставя запетая и се добавя „чл. 69б, чл. 69в”.

§ 4. Изпълнението на закона се възлага на Националния осигурителен институт.

§ 5. Законът влиза в сила от 1 януари 2016 г., с изключение на § 3, т. 14 и 15, които влизат в сила от 15 август 2015 г.

МОТИВИ

към проекта на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2016 г.

Проектът на бюджета на държавното обществено осигуряване (БДОО) за 2016 г., е разработен в изпълнение на Решение № 62 на Министерски съвет (РМС) от 30 януари 2015 г. за бюджетната процедура за 2016 г. и Указания БЮ №3/03.07.2015 г. на Министерство на финансите (МФ) за подготовката и представянето на проектобюджетите на ПРБ.

I. Параметри на проекта на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО) за 2016 г.

Проектът на бюджета на държавното обществено осигуряване (БДОО) за 2016 г. е съобразен с основните допускания по средносрочната бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. – Приложение № 2 на РМС № 267/23.04.2015 г., макроикономическите показатели и финансови параметри за приходите и разходите на БДОО, посочени в писмо № 91-00-427 от 23.09.2015 г. на МФ, както и указания на министъра на финансите, посочени в писмо № 91-00-454 от 06.10.2015 г. във връзка със заключителния етап на бюджетната процедура за 2016 г. по отношение на минималния осигурителен доход за земеделските стопани.

Политики по приходите:

1. Предвижда се през 2016 г. запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване.

2. Размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” се запазва на нивото от 2015 г. – 17,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г., при запазено съотношение – 9,9 за сметка на работодателя и 7,9 за сметка на работника и 12,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г., съответно при съотношение 7,1/5,7, както и размера на вноската за работещите в специалните ведомства, които се пенсионират по чл.69 от КСО.

3. Със Закона за изменение и допълнение на КСО (ДВ бр.61/11.08.2015 г.) се въвеждат промени във фондовата организация на социалното осигуряване, както следва:

- Създава се фонд „Пенсии за лицата по чл.69“;

- Въвежда се право на свободен избор за промяна на осигуряване между фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) и фондовете „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл.69“ на ДОО;

- Изменя се чл.21 по отношение на трансферите от държавния бюджет за фонд „Пенсии“ на ДОО, като отпада участието на държавата във финансирането му с трансфер в размер на 12 на сто върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица.

4. Не се предвижда промяна на съотношенията между работодател и работник за останалите осигурителни рискове, като те остават съответно 60 към 40 на сто. За 2016 г. техните размери са, както следва:

фонд „Общо заболяване и майчинство” – 3,5 на сто;

фонд „Безработица” – 1,0 на сто;

фонд „Трудова злополука и професионална болест”- диференцирано от 0,4 до 1,1 за сметка на работодателя.

5. Предложените в Проекта на ЗБДОО 2016 г. минимални осигурителни доходи по основните икономически дейности и групи професии нарастват средно с 8,6% за 2016 г. в сравнение с 2015 г. с ефект върху приходите от около 80,0 млн. лв. увеличение. За 2016 г. са договорени минималните осигурителни доходи за 48 икономически дейности със средно увеличение спрямо 2015 г. от 7,5%. За останалите 37 икономически дейности, където не са постигнати споразумения е приложено административно увеличение на минималните осигурителни доходи със 7,5%. Най-ниският минимален осигурителен доход е равен на 420 лв., очакваният размер на минималната работна заплата от началото на 2016 г.;

6. Диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход за 2014 г., съответно 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв., се запазва на нивото на 2015 г.;

7. Увеличава се минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители от 300 лв. на 330 лв. от 1 януари 2016 г.;

8. Запазва се размерът на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица - 2600 лв.;

9. За 2016 г. не се правят вноски за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите". Максималният размер на гарантираните вземания е 1200 лв.

Политики по разходите:

1. Повишават се изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за всички категории труд и се въвежда минимална възраст за пенсиониране на лицата по чл.69 от КСО (§§ 20, 22, 23 и 24 от ЗИД на КСО, ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г.);

2. Осъвременяването на пенсиите се извършва от 1 юли 2016 г. с процент равен на 50 на сто от индекса на потребителските цени и 50 на сто от нарастването на средния осигурителен доход през 2015 г.;

3. Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст и социалната пенсия за старост се увеличават от 1 юли 2016г. с процента, определен по чл. 100 на КСО;

4. Максималният размер на получаваните една или повече пенсии (за новоотпуснати и състояние) се запазва в размер на 35 на сто от максималния осигурителен доход - 910 лв.;

5. Създава се чл. 69б от КСО, на основание на който след 31 декември 2015г. продължават да се отпускат пенсии от ДОО за ранно пенсиониране на лицата, работили първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО (§24 от ЗИД на КСО, ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г.);

6. От 1 януари 2016 г. се въвежда възможност за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер на лицата, на които не достигат до 12 месеца възраст, но имат необходимия осигурителен стаж, като пенсията им се намалява пожизнено с 0,4 на сто за всеки недостигащ месец (§ 21 от ЗИД на КСО, ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г., с който се създава нов чл. 68а);

7. Въвежда се възможност за преизчисляване на отпуснатите до 31 декември 2015 г. пенсии с намален индивидуален коефициент за лицата, които до 31 декември 2016 г. изберат да прехвърлят средствата от индивидуалните си партии в Универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии” на ДОО (§ 51 от ЗИД на КСО, ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г.);

8. Предвижда се възможност за нееднократен избор (но не по-късно от пет години преди възрастта по чл. 68, ал.1 от КСО) на лицата, родени след 31 декември 1959 г., ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" и във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" и обратно (§ 4 и §32 от ЗИД на КСО, ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г., с който се създават нов чл. 4б и нов член 124а в КСО);

9. Предвижда се възможност за еднократен избор на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или ранна професионална пенсия, за промяна на осигуряването от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" (§ 5 от ЗИД на КСО, ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г., с който се създава нов чл. 4в);

10. Запазва се минималният дневен размер на обезщетението за безработица - 7,20 лв. и ограничението му на ниво от 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа;

11. Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност - 18 календарни месеца, при безработица и бременност и раждане - 24 календарни месеца;

12. Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал.5 на КСО - първите три работни дни се изплаща от

осигурителя среднодневно брутно възнаграждение в размер 70 на сто, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплаща парично обезщетение от ДОО;

13. Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане от 410 дни;

14. Запазва се размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до двегодишна възраст на 340 лв.;

15. Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице на 540 лв.

II. Приходи и разходи на проекта на КБДОО за 2016 г.

Разработването на проекта на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО) по приходите и разходите за 2016 г. се основава и на очакваното изпълнение на бюджета на ДОО за 2015 г. на база отчет към м. август.

Към края на годината се очаква приходите (без трансферите) да бъдат 4 719,5 млн.лв. и изпълнението спрямо плана да бъде със 138,9 млн. лв. повече (3,0 на сто). Разходите (без трансферите) за 2015 г. се очаква да бъдат 9 694,2 млн. лв., с 0,7 на сто повече от планираните, или 72,1 млн. лв. преразход, включително и средствата за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите, т.н. „великденски добавки” в размер на 50,0 млн. лв. Очакваните трансфери за 2015 г. са в размер на 5 096,1 млн. лв., което е с 50,6 млн. лв. получени повече трансфери.

Очакваният излишък по КБДОО за 2015 г. е в размер на 121,4 млн.лв.

Приходите на КБДОО са, както следва:

2015 г. – 4 580,6 млн. лв. ЗБДОО,

2015 г. – 4 719,5 млн. лв. очаквано,

2016 г. – 4 980,5 млн. лв. проект.

Общият размер на приходите и получените трансфери за 2016 г. е 10 046,4 млн. лв., в т. ч. получените трансфери от централния/държавния бюджет – 5 065,9 млн. лв. (за пенсии, добавки и обезщетения, финансирани от държавния бюджет – 346,6 млн. лв. и за покриване на недостига от средства – 4 719,3 млн. лв.)

Разходите по КБДОО са:

2015 г. – 9 622,1 млн. лв. ЗБДОО,

2015 г. – 9 694,2 млн. лв. очаквано,

2016 г. – 10 037,2 млн. лв. проект.

Общият размер на разходите за пенсии, краткосрочни обезщетения, службите по социално осигуряване и предоставените трансфери за 2016 г. е 10 044,3 млн. лв., в т. ч. предоставени трансфери в размер на 7,2 млн. лв. за МТСП.

III. Разходи по отделните социалноосигурителни програми

1. Пенсии

Финансовите разчети за пенсиите през 2016 г. се основават на параметрите, заложи в средносрочната фискална рамка на Правителството и очакваното изпълнение на разходите за пенсии на база отчета за м. август 2015 г. При планиране на средствата за пенсии в проектобюджета на ДОО за 2016 г. са взети предвид законодателните промени, приети със Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г.):

- по чл. 68, ал. 1-2 на КСО – От 1 януари 2016 г. възрастта за пенсиониране и необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия и за двата пола се увеличават с 2 месеца. През 2016 г. необходимите условия за пенсиониране за трета категория труд са 60 години и 10 месеца навършена възраст и 35 години и 2 месеца осигурителен стаж за жените и 63 години и 10 месеца навършена възраст и 38 години и 2 месеца осигурителен стаж за мъжете;

- чл. 68, ал. 3 на КСО – от 1 януари 2016 г. възрастта за пенсиониране при непълнен стаж се увеличава с 2 месеца на 65 години и 10 месеца навършена възраст;

- чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 на КСО – от 1 януари 2016 г. освен 27 години общ осигурителен стаж за лицата от сектор „Отбрана и сигурност” се въвежда минимална възраст за пенсиониране 52 години и 10 месеца;

- чл. 69б (стар § 4 от ПЗР на КСО) – след 31 декември 2015 г. продължават да се отпускат пенсии от ДОО за ранно пенсиониране на лицата, работили първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО. От 1 януари 2016 г. пенсионната възраст се увеличава с 4 месеца за жените и с 2 месеца за мъжете. За 2016 г. условията за пенсиониране за лицата, които работят при условията на първа и втора категория труд, но не отговарят на условията за пенсиониране по чл. 168 от КСО, са както следва:

- работа 10 години при условията на първа категория труд или 15 години при условията на втора категория труд;

- навършена възраст 47 години и 10 месеца за жените и 52 години и 10 месеца за мъжете за работещите при условията на първа категория труд или 52 години и 10 месеца за жените и 57 години и 10 месеца за мъжете за работещите при условията на втора категория труд и

- сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете.

- от 1 януари 2016 г. се въвежда възможност за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер на лицата, на които не достигат до 12 месеца възраст, но имат необходимия осигурителен стаж, като пенсията им се намалява пожизнено с 0,4 на сто за всеки недостигащ месец.

Политики по отношение на размерите на пенсиите за 2016 г:

1. Осъвременяване на всички пенсии от 1 юли 2016 г. по „швейцарското правило” с 2,5 на сто.

2. Увеличаване на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 157,44 на 161,38 лв. от 1 юли 2016 г.;

3. Увеличаване на социалната пенсия за старост от 115,15 на 118,03 лв. от 1 юли 2016 г.;

4. Запазване на максималния размер на получаваните една и повече пенсии на 910,00 лв.;

5. Въвеждане на възможност за преизчисляване на отпуснатите до 31 декември 2015 г. пенсии с намален индивидуален коефициент на лицата, които до 31 декември 2016 г. изберат да прехвърлят средствата от индивидуалните си партии в Универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии” съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69” на ДОО.

Посочените по-горе политики в областта на пенсиите оказват влияние върху броя на пенсионерите и размерите на пенсиите, от които зависят разходите за пенсии за 2016 г. Средният брой на пенсионерите за 2016 г. се очаква да нарасне до около 2 186,2 хиляди. По-високият брой на пенсионерите е обусловен от по-плавното увеличение на пенсионната възраст и осигурителен стаж (с 2 месеца вместо с 4), въвеждането на възможност за ранно пенсиониране до 12 месеца преди навършване на възрастта по чл. 68 ал. 1 от КСО, както и продължаващото след 31 декември 2015г. отпускане на пенсии от ДОО за лицата, работили първа и втора категория труд.

Средният размер на пенсията на един пенсионер през 2016 г. се предвижда да достигне 331,62 лв., при очакван среден размер за 2015 г. - 320,55 лв. Очаква се положителен реален ръст на пенсиите от 2,9 на сто през 2016 г. спрямо 2015 г., при прогнозирана стойност на средногодишната хармонизирана инфлация от 0,5 на сто за 2016 г.

Брутният коефициент на заместване на дохода за 2016 г. се очаква да достигне 43,9%, а нетният коефициент се очаква да достигне 58,6%.

Очакваните разходи за пенсии за 2016 г. са 8 700,0 млн. лв. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и държавния бюджет, както и добавките към пенсиите на ветераните от войните, добавките към пенсиите на репресираните лица по чл. 9 от ЗПГРРЛ, добавката по чл. 4 от ЗУНТОПБГ. Предвидените средства за пенсии са с 318,7 млн.лв. или с 3,8 % повече в сравнение с очакваното изпълнение на разходите за пенсии за 2015 г. на база на отчета за месец август 2015 г. Увеличените разходи са вследствие основно на предвидени средства за:

- целогодишното изплащане на осъвременените от 1 юли 2015 г. пенсии и добавки – 1,1 % (90,0 млн. лв.) допълнително;

- осъвременяване на пенсиите с 2,5 на сто от 1 юли 2016 г., увеличаване със същия процент на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст и социалната пенсия за старост, както и на обвързаните с тях минимални размери на пенсии и добавки – 1,4 % (120,0 млн. лв.) допълнително;

- целогодишното изплащане на увеличения от 1 юли 2015 г. максимален размер на получаваните една или повече пенсии – 0,25% (22,0 млн. лв.) допълнително;

- законодателните промени по пенсиите, приети със Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ бр. 61 от 11 август 2015 г.) – 0,8% (64,5 млн. лв.) допълнително;

- естествен ръст на разходите за пенсии, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените, както и на изменението на значителен брой пенсии от по-нисък в по-висок размер – 0,25 % (22,2 млн. лв.) допълнително.

Разходът за пенсии през 2016 г. се очаква да бъде около 9,9 на сто от БВП. В последните три години делът на разходите за пенсии спрямо БВП остава постоянен.

2. Краткосрочни обезщетения

Планираните разходи за социални помощи и обезщетения за 2016 г. са 1 223,5 млн. лв. и са 101,9 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2015 г.

Разходите за основните групи краткосрочни обезщетения по КСО са:

1. обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина и нетрудови злополуки – 416,8 млн. лв., което е 110,1 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2015 г. Планирани са обезщетения за 16 187,6 хиляди дни при среднодневно обезщетение от 25,75 лв.;

2. обезщетения за трудова злополука и професионална болест – 8,3 млн. лв., което е 115,3 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2015 г. Планирани са обезщетения за 284,2 хиляди дни за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест при среднодневно обезщетение от 29,11 лв.;

3. обезщетения за бременност и раждане – 308,7 млн. лв., което е 102,0 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2015 г. Планирани са обезщетения за 13 112,0 хиляди дни за временна неработоспособност поради бременност и раждане при среднодневно обезщетение от 23,55 лв.;

4. обезщетения за отглеждане на малко дете до двегодишна възраст и за осиновяване на дете от 2 до 5 години – 144,8 млн. лв., което е 95,6 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2015 г. Планираните обезщетения за отглеждане на малко дете са за 8 897,9 хиляди дни при среднодневно обезщетение от 16,19 лв.;

5. парични обезщетения за безработица – 324,8 млн.лв., което е 95,2 на сто спрямо очакваното изпълнение за 2015 г. Планираните обезщетения са за 91 619 правоимащи лица със средномесечен размер на обезщетението 295,38 лв.

6. финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация – 17,9 млн. лв.

3. Дейност “Социално осигуряване”

Планираните разходи за дейност “Социално осигуряване” са 71,3 млн. лв. Относителният дял на разходите за дейността, спрямо всички разходи на КБДОО за 2016 г. е 0,71 на сто.

Разходите за заплати на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения се запазват на нивото от 2015 г. съгласно РМС № 24 от 16.01.2015 г. и Указания на МФ БЮ № 1/11.02.2015 г. и са разработени при средносписъчен брой на наетите лица по трудови (1168) и служебни (2374) правоотношения.

Разходите за административна издръжка са 15,2 млн. лв., или с 5,6 на сто по малко от планираните средства за 2015 г.

За 2016 г. проектът на средствата за капиталови разходи е направен на база необходимите действия за стопанисване, управление и обновяване на материалната база, както и стратегията на Националния осигурителен институт за управление на имотите като средствата са запазени на нивото от 2015 г.

В Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване за 2016 г. планираните средства за дейности 282 “Отбранително-мобилизационна подготовка, поддържане на запаси и мощности” и 283 “Превантивна дейност за намаляване на вредните последствия от кризи, бедствия и аварии” са в размер на 75 000 лв.

IV. Резултати по проектите на бюджетите на отделните фондове на ДОО за 2016 г.

Консолидираният проектобюджет на държавното обществено осигуряване за 2016 г. се очаква да приключи с недостиг в размер на 4 719,2 млн. лв. За да се балансира проектобюджетът на нула, този дефицит следва да се финансира от държавния бюджет под формата на допълнителен трансфер за покриване на недостига от средства.

По проектобюджетите на отделните фондове за 2016 г. резултатите са следните:

Фонд "Пенсии" – недостиг от 4 355,6 млн. лв.

Фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" – недостиг от 204,0 млн. лв.

Фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" – недостиг от 0,01 млн. лв.

Фонд "Трудова злополука и професионална болест" – остатък от 95,6 млн. лв.

Фонд "Общо заболяване и майчинство" – недостиг от 90,0 млн. лв.

Фонд "Безработица" – недостиг от 102,8 млн. лв.

Бюджет на НОИ – остатък от 4 656,8 млн. лв.

Общият резултат по фондовете и по бюджета на НОИ се балансира на нула.

С § 3 от преходните и заключителни разпоредби на законопроекта се предлагат изменения и допълнения в част първа "Държавно обществено осигуряване" на Кодекса за социално осигуряване (КСО), свързани с изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване, както и някои промени, свързани с прецизиране на разпоредби относно правата на осигурените лица и редакционни промени.

Предложеното изменение в чл. 6, ал. 9 КСО цели да избегне противоречиво тълкуване на нормата във връзка с производствата по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК), свързани с установяване на задълженията за данъци върху доходите на физическите лица и задължителни осигурителни вноски, както и във връзка с въведеното от 1 януари 2015 г. задължение за годишно изравняване на осигурителния доход на самоосигуряващите се лица не само за фонд "Пенсии", но и за фонд "Общо заболяване и майчинство".

С допълнението в чл. 9, ал. 1, т. 4 от КСО се прецизира цитираната разпоредба с оглед зачитане на осигурителния стаж на самоосигуряващите се лица.

Предложените промени в чл. 40а, 48б и 52б от КСО са свързани с влизания в сила от 1 януари 2016 г. нов ред за представяне в НОИ на документите и данните от осигурителите и самоосигуряващите се лица относно правото на парични обезщетения от държавното обществено осигуряване и са насочени към цялостното съкращаване на сроковете за изплащане на тези обезщетения на правоимащите лица.

Допълненията в текстовете на чл. 54а, ал. 1, т. 2, чл. 54д, ал. 1, т. 3 и чл. 54е, ал. 3 на КСО, както и промяната в § 1, ал. 1, т. 11 от допълнителните разпоредби на КСО са с оглед прецизирането на изброените разпоредби и привеждането им в съответствие с нормите на чл. 68а и чл. 168 от КСО, в редакцията им след приемането на ЗИДКСО, обн. ДВ, бр. 61 от 11.08.2015 г., респ. с отпускането на пенсии за осигурителен стаж и възраст в намален размер и на професионални пенсии.

С промените в чл. 54е, ал. 4 и чл. 110, ал. 3 от КСО се създава правна възможност за делегиране на правомощия при издаването на разпореждания за възстановяване на парични обезщетения за безработица и за събиране на суми по ревизионни актове за начет. Институтът на делегирането е широко използван във всички административни производства по КСО, тъй като гарантира бързина и ефективност при тяхното протичане.

Предлагат се промени в чл. 77 и чл. 79 от КСО, с което разпоредбите се привеждат в съответствие с приетите със ЗИДКСО, обн. ДВ, бр. 61 от 11.08.2015 г. алинеи 7 и 8 на чл. 70 от КСО, в сила от 15 август 2015 г., относно изчисляването на индивидуалния коефициент.

С допълненията в чл. 90а и в чл. 101, ал. 1, т. 4а от КСО се цели прецизиране на разпоредбите и избягване на противоречивото им тълкуване относно отпускането и изплащането на социална пенсия за инвалидност на лица, с право на друг вид пенсия.

С предложението за промяна в чл. 117, ал. 2 от КСО относно срока за обжалване на разпорежданията за пенсии от 3 на 2 месеца се цели съкращаване на сроковете на съответното

пенсионно производство. Освен това се постига намаляване на неблагоприятните последици за лицата при установяване на неоснователно изплатени пенсии чрез намаляване на периода, за който се дължат лихви по чл. 113 от КСО. Следва да се има предвид, че общите срокове за обжалване както на административни, така и на съдебни актове, регламентирани във всички процесуални закони – Административнопроцесуалния кодекс, Гражданския процесуален кодекс и ДОПК, са 14-дневни. Аргумент в подкрепа на предложението за съкращаване на срока за обжалване може да бъде изведен и от нормата на чл. 99 от КСО, която гарантира правата на осигурените лица, като дава възможност на пенсионния орган, при наличие на изчерпателно изброените в закона хипотези, да измени или отмени издадени от него и влезли в сила разпоредения в случай, че е пропуснат срокът за обжалването им.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

БОЙКО БОРИСОВ